

Poznań, 30 maja 2022 r.

Pani
Agnieszka Marszewska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Kościanie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447), zwanej dalej ustawą i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720), zwane dalej „rozporządzeniem”, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:

- Anna Kościańska – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,
- Kamila Kuklińska – inspektor wojewódzki,

działając z upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z 24 stycznia 2022 r., znak: KN-II.0030.25.2022.1 i z 15 lutego 2022 r., znak: KN-II.0030.38.2022.1 (*zał. 1. i zał. 1a. Upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego z 24 stycznia 2022 r. i 15 lutego 2022 r.*) przeprowadził kontrolę w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie z siedzibą pod adresem: ul. Gostyńska 38, 64-000 Kościan, które w dalszej części dokumentu określa się także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”. Kontrola rozpoczęła się 25 stycznia 2022 r. Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były 16 lutego 2022 r., pozostałe czynności kontrolne były realizowane zdalnie z uwagi na pandemię i zakończyły się 31 marca 2022 r.

Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli (*zał. 2. i zał. 2a. Oświadczenia kontrolerów z 24 stycznia 2022 r. i z 11 lutego 2022 r.*).

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Dyrektora PCPR – Pani Agnieszki Marszewskiej,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji wybranych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranych rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych i rodzin zastępczych spokrewnionych, a także dzieci w tych rodzinach przebywających.

PODCZAS KONTROLI USTALONO

PCPR działa na podstawie Statutu nadanego Uchwałą Nr XXXIII/309/17 Rady Powiatu Kościańskiego z 20 grudnia 2017 r. w sprawie statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie (*zał. 3. Kserokopia Uchwały Nr XXXIII/309/17 Rady Powiatu Kościańskiego z 20 grudnia 2017 r. w sprawie statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie*).

Zasady wewnętrznej organizacji, strukturę i zakres działania PCPR określa Regulamin organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie, przyjęty Uchwałą Nr 110/486/20 Zarządu Powiatu Kościańskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie (*zał. 4. Kserokopia Uchwały Nr 110/486/20 Zarządu Powiatu Kościańskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie wraz z Regulaminem*). Zauważyć należy, że w § 14 pkt 1 Regulaminu wskazano, że „Zespół Wsparcia Rodziny działający w strukturach PCPR wykonuje zadania w zakresie specjalistycznego poradnictwa dostępnego dla rodzin naturalnych lub zastępczych”. Tymczasem zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 9 Regulaminu (w związku z art. 76 ust. 2 ww. ustawy): „Do zadań Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej”. Z powyższych zapisów wynika, że jedno zadanie, tj. zapewnianie poradnictwa dla rodzin zastępczych prowadzone jest przez dwa Zespoły. Tymczasem zadanie to należy do zadań Organizatora. Wskazać także należy, że w § 13 ust. 2 Regulaminu zapisano, iż: „Pracą Zespołu koordynuje kierownik Zespołu do spraw pieczy

zastępczej”, tymczasem nazwa samego Zespołu, zgodnie z § 13 ust. 1 Regulaminu brzmi: „Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej”. Także analiza dokumentacji kontrolnej wykazała, że stanowisko to w dokumentach wytwarzanych w Jednostce jest określane w różny sposób, np.: „Kierownik zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej”, „kierownik zespołu ds. pieczy zastępczej”.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kościańskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie, wyznaczone Zarządzeniem Starosty Kościańskiego nr 55/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Kościańskiego (*zał. 5. Kserokopia Zarządzenia nr 55/2011 Starosty Kościańskiego z dnia 25 października 2011 r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Kościańskiego*), co jest **zgodne z art. 76 ust. 1 ww. ustawy**. Analiza Regulaminu organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze wyodrębniono Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej (*zał. 4.*), co jest **zgodne z art. 76 ust. 2 ww. ustawy**.

Kwalifikacje kadry

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że od 14 lipca 2020 r. funkcję Dyrektora PCPR pełni Pani Agnieszka Marszewska. Dyrektor Jednostki ukończyła studia wyższe magisterskie na kierunku prawo oraz uzyskała specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej (*zał. 6. Kserokopie uchwał w sprawie zatrudnienia dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie z 29 czerwca 2020 r., 4 stycznia 2021 r. i 3 stycznia 2022 r., zał. 6a. Kserokopie umów o pracę z 9 lipca 2020 r., 11 stycznia 2021 r. i 5 stycznia 2022 r., zał. 6b. i zał. 6c. Kserokopia dyplomu ukończenia studiów wyższych magisterskich i dyplomu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej*). Kontrola wykazała, że Dyrektor PCPR w momencie zatrudnienia na stanowisku miała wymagany ustawowo staż pracy w pomocy społecznej (*zał. 6d. Kserokopia zaświadczenia z 29 maja 2020 r.*).

Kwalifikacje Dyrektora są **zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.)**.

W dniu kontroli w PCPR, w Zespole do spraw rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych było trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy mają wykształcenie wymagane na tym stanowisku. Wymiar czasu pracy koordynatorów wynosił we wszystkich przypadkach 1 etat (*zał. 7. i zał. 7a. Protokół oględzin dokumentacji kadry z 16 lutego 2022 r. wraz z wykazem pracowników merytorycznych działu pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie z 26 stycznia 2022 r.*). Nadto, czynności kontrolne wykazały, że każdy z koordynatorów nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została mu zawieszona ani ograniczona, nie ponosi obowiązku alimentacyjnego i nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe w myśl przepisów ww. ustawy (*zał. 8.-8b. Oświadczenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w sprawie władzy rodzicielskiej, niealimentacji*

i niekaralności oraz nie łączenia obowiązków pracownika socjalnego i nie prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę). Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej są zatem **zgodne z art. 78 ust. 1 ww. ustawy**. Praca koordynatorów w badanym okresie nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego i nie prowadzili oni postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat *(zał. 8.-8b.)*, co jest **zgodne z art. 79 ust. 3 i 4 ww. ustawy**.

W skład Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej PCPR wchodzi także Kierownik Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, psycholog i specjalista pracy socjalnej *(zał. 7a.)*.

Podczas czynności kontrolnych przedłożono obowiązujący „Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Kościańskim na lata 2021-2023”. W dokumencie uwzględniono wymagany limit rodzin zastępczych zawodowych *(zał. 9. Kserokopia Uchwały Nr XXVII/254/21 Rady Powiatu Kościańskiego z dnia 10 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju pieczy zastępcze w Powiecie Kościańskim na lata 2021-2023” wraz z Programem)*. Brak przyjęcia obowiązującego 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia do 9 marca 2021 r. był **niezgodny z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy**.

W toku kontroli przedłożono inspektorom „Rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej funkcjonujących na terenie powiatu kościańskiego” przekazany do Sądu 10 marca 2021 r., „Aktualizację rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej” przekazaną do Sądu 16 marca 2021 r., „Rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej” oraz „Rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej” przekazane do Sądu 17 czerwca 2021 r., „Rejestr rodzin zastępczych” przekazany do Sądu 3 listopada 2021 r., „Rejestr rodzin zastępczych niezawodowych” przekazany do Sądu 15 listopada 2021 r. oraz „Aktualizację rejestru rodzin zastępczych” przekazaną do Sądu 7 grudnia 2021 r. *(zał. 10.-10f. Kserokopie pism do Sądu wraz z rejestrami lub aktualizacjami)*.

Jak podała Dyrektor: „Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej przekazuje do sądu w pierwszych miesiącach nowego roku, a następnie zostaje on aktualizowany zgodnie z ruchami w rodzinach zastępczych. Rejestry z dnia 10.03.2021 r. oraz 16.03.2021 r. są rejestrami głównymi w roku 2021. W roku 2021 osobą zakwalifikowaną do pełnienia funkcji rodziny zastępczej była (...) [jedna osoba] (odbyła szkolenie i złożyła wnioski o kwalifikacje). Rejestr został wysłany 17.06.2021 r. (...) Z lat poprzednich nie mamy osób przeszkolonych, które deklarują chęć pełnienia funkcji rodziny zastępczej” *(zał. 11. Wyjaśnienia Dyrektora dot. sposobu prowadzenia rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej oraz o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej z 16 lutego 2022 r., zał. 12. Wyjaśnienia Dyrektora dotyczące zaświadczeń lekarskich dostarczanych przez funkcjonujące rodziny zastępcze z 8 lutego 2022 r.)*.

Z powyższego wynika, że Jednostka prowadzi trzy osobne rejestry, co jest **niezgodne z art. 46 ust. 1 ww. ustawy**, który stanowi, że „Starosta prowadzi rejestr danych o osobach:

1) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

2) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.”

Dodatkowo ww. rejestry nie uwzględniają rodzin zastępczych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie, co jest **niezgodne z art. 46 ust. 1 i 2 pkt 13 ww. ustawy (zał. 10.-10f., zał. 13. Wykaz pełnoletnich wychowanków pozostających w dotychczasowych rodzinach zastępczych na dzień 31 stycznia 2022 r.)**. Powyższe wskazuje, że rejestr nie zapewnia pełnej, bieżącej wiedzy dla Sądu na temat możliwości powiatu kościańskiego, w zakresie prowadzonych, niespokrewnionych z dzieckiem form, rodzinnej pieczy zastępczej, co jest **niezgodne z art. 46 ust. 4 ww. ustawy**.

W toku kontroli dokonano także analizy poczynionych wpisów do rejestrów, która wykazała, że zawierają one wymagane dane (zał. 10.-10f.), za wyjątkiem liczby osób pełnoletnich (co wskazano wyżej), jak i pełnego zakresu ukończonych szkoleń, co jest **niezgodne z art. 46 ust. 2 pkt 12 ww. ustawy**. Zauważyć bowiem należy, że odnotowane w rejestrach szkolenia dotyczą jedynie tych kwalifikujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, przy czym przepis ten nie ogranicza zakresu szkoleń.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli.

Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Książce Kontroli pod numerem 1/22.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki oceniono **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

UWAGI I WNIOSKI

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. dokonać zmiany treści Regulaminu Organizacyjnego PCPR poprzez uporządkowanie zadań dotyczących poradnictwa oraz prawidłowe określenie stanowiska kierownika koordynującego pracami Zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej,
2. rozważyć dodatkowe zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Kościanie określonych w ww. ustawie, zalecam:

1. **każdorazowo przygotowywać projekt 3-letniego „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej” i przekazywać go do właściwego organu Powiatu w celu jego przyjęcia, w takim czasie, aby nie było okresu, w którym Program nie obowiązuje, tj. zgodnie z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy,**
2. **prowadzić rejestr danych o osobach, zgodnie z art. 46 ust. 1 - 4 ww. ustawy,**
3. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej, zgodnie z art. 53 ust. 1 ww. ustawy oraz w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci zgodnie z art. 53 ust. 2 ww. ustawy,**
4. **kwalifikować osoby na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 43 w zw. z art. 42 ust. 1 ww. ustawy oraz art. 76 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy, oraz wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne kandydatom zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Pracy Polityki Społecznej z 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz.U.2011.272.1609),**
5. **zapewnić kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej badania psychologiczne, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. ustawy,**
6. **zapewnić pomoc rodzinom sprawującym pieczę zastępczą dostęp do grup wsparcia w formie zajęć stacjonarnych lub on-line, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy,**
7. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora dla każdego dziecka z osobną, zgodnie z art. 128 ust. 1 ww. ustawy, realizując cele, dla których dokonuje się oceny, w tym analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce oświatowej, leczniczej lub pomocy społecznej, zgodnie z art. 129 pkt 2, 3, 4 i 7 ww. ustawy, w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy, uwzględniając i odnotowując opinię dziecka, zgodnie z art. 4 pkt 8 i art. 4a ww. ustawy,**
8. **przeprowadzać badania pedagogiczne dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy,**

9. **przekazywać do właściwego sądu opinię na temat zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej po dokonaniu oceny sytuacji dziecka**, zgodnie z art. 131 ust. 2 ww. ustawy,
10. **przygotowywać plan pomocy dziecku formułując potrzeby dziecka i zawierając przejrzyste określone cele oraz działania, a także właściwie określać termin ich realizacji, we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną** zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3 i art. 131 ust. 1 ww. ustawy, **uwzględniając wskazówki zawarte w ocenie sytuacji dziecka**, zgodnie z art. 129 pkt 3 ww. ustawy, **po zasięgnięciu opinii dziecka**, zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy,
11. **akceptować wskazania opiekuna usamodzielnienia oraz zatwierdzać indywidualny program usamodzielnienia**, zgodnie z art. 145 ust. 3 i 4 w zw. 77 ust. 3 pkt 1 i art. 4 pkt 6 ww. ustawy,
12. **dokonywać oceny każdej rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, przestrzegając terminów jej dokonania, po konsultacji z asystentem rodziny, jeżeli był przydzielony rodzinie dziecka**, zgodnie z art. 132, art. 133 i art. 134 ust. 1 i 2 ww. ustawy.

Informacje końcowe

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościanie, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia

Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r., poz. 447) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 31 stron.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
(-) Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Dokument sporządziła:
Anna Kościańska
Inspektor wojewódzki
13 czerwca 2022 r.